

VLADIMIR NABOKOV

*Adevărata viață a lui
Sebastian Knight*

Traducere din limba engleză
de Anca Băicoianu

POLIROM
2020

— Titlul, a spus Clare, trebuie să surprindă atmosfera cărții, nu subiectul ei.

A fost prima și ultima oară când l-am auzit pe Sebastian purtând o discuție literară în prezența mea. Și nici nu-mi fusese dat să-l văd decât rareori într-o dispoziție atât de senină. Arăta foarte îngrijit și în formă. Fața lui delicată și palidă, cu umbra ușoară care-i întuneca obrazii — era unul dintre acei bărbați nenorocoși care trebuie să se bărbierească de două ori pe zi dacă ies seara în oraș —, nu trăda nici o urmă din nuanța cenușie și nesănătoasă pe care o avea adeseori. Urechile lui mari și puțin ascuțite se înroșiseră, așa cum se întâmpla atunci când era cuprins de o emoție plăcută; eu, pe de altă parte, eram mut și țeapăn. Mă simțeam cumva inoportun.

— Mergem la film sau ceva de genul ăsta? a întrebat Sebastian, afundându-și două degete în buzunarul vestei.

— Cum vrei tu, a răspuns Clare.

— Chel-nehr, a rostit Sebastian.

Observasem și cu alte ocazii că încerca să vorbească franceza așa cum ar fi făcut-o un englez sadea.

Am căutat o vreme pe sub masă și pe sub banchetele de pluș o mănușă rătăcită de Clare. Parfumul ei era plăcut și proaspăt. În cele din urmă eu am fost cel care a găsit-o, o mănușă gri de piele întoarsă cu căptușeală albă și bordură franjurată. Și le-a pus fără grabă în timp ce ieșeam pe ușa turnantă. Înaltă, cu o ținută foarte dreaptă, glezne fine, pantofi fără toc.

— Uite ce e, am spus eu, nu cred că pot să vin cu voi la film. Îmi pare foarte rău, dar am ceva de făcut. Poate... Dar când pleci, exact?

— O, în seara asta, a răspuns Sebastian, dar o să vin din nou în curând... Ce prostie din partea mea să nu te

anunț din timp! Oricum, am putea să te conducem o bucată de drum...

— Cunoașteți bine Parisul? am întrebat-o pe Clare...

— Pachetul meu, a exclamat ea și s-a oprit brusc.

— Of, nu-i nimic, ți-l aduc eu, a spus Sebastian și a făcut cale întoarsă spre cafenea.

Noi am înaintat foarte încet pe trotuarul larg. Am reluat, jalnic, întrebarea de mai devreme.

— Destul de bine, a răspuns ea. Am niște prieteni aici — stau la ei până de Crăciun.

— Sebastian arată foarte bine, am remarcat eu.

— Într-adevăr, a spus ea, uitându-se peste umăr și apoi clipind înspre mine. Când l-am văzut prima oară, arăta ca un suflet damnat.

— Când s-a întâmplat asta? probabil că am întrebat, fiindcă îmi aduc aminte răspunsul:

— Astă-primăvară, la Londra, la o petrecere oribilă, dar la petreceri el arată întotdeauna ca un suflet damnat.

— Iată-ți bhombhoanele, l-am auzit pe Sebastian spunând în spatele nostru.

Le-am zis că o să iau metroul de la Étoile și de pe partea stângă, unde ne aflam, am ocolit piața. Când să traversăm Avenue Kléber, Clare era cât pe ce să fie lovită de o bicicletă.

— Zăpăcito ce ești! a spus Sebastian, prinzând-o de cot.

— Sunt mult prea mulți porumbei, a rostit ea când am urcat pe bordură.

— Așa e, și put, a adăugat Sebastian.

— A ce? Eu am nasul înfundat, a zis ea, adulmecând aerul și uitându-se la grămada de păsări grase care pășeau țănoșe pe lângă picioarele noastre.

— A iriși și cauciuc, a spus Sebastian.

Scrâșnetul unui camion care încercase să evite o furgonetă de transportat mobilă le-a făcut să-și ia zborul și să se rotească prin văzduh. Apoi s-au instalat printre reliefurile frizei negre-cenușii a Arcului de Triumf, iar când unele dintre ele și-au luat din nou zborul, am avut impresia că bucăți din antablamentul sculptat au prins deodată o viață pufoasă. Peste câțiva ani am găsit această imagine a „pietrei topindu-se în aripă“ în cea de-a treia carte a lui Sebastian.

Am mai traversat câteva bulevarde și am ajuns la balustrada albă a stației de metrou, unde ne-am despărțit bine-dispuși... Îmi amintesc cum se îndepărtau spatele pardesiului lui Sebastian și silueta cenușiu-albăstruie a lui Clare. L-a luat de braț și și-a potrivit mersul după pașii lui lungi și elastici.

Am auzit acum de la domnișoara Pratt o serie de lucruri care mă fac să vreau să știu și mai mult. Mă abordase cu intenția de a afla dacă printre lucrurile lui Sebastian nu rămăseseră cumva și scrisori de la Clare Bishop. A subliniat faptul că nu Clare o rugase să mă întrebe asta; mai mult, ea nu știa nimic despre întrevederea noastră. Se măritase cu trei sau patru ani în urmă și era mult prea mândră ca să vorbească de trecut. Domnișoara Pratt se întâlnise cu ea la vreo săptămână după ce moartea lui Sebastian fusese anunțată în ziare, dar, deși erau prietene vechi (ceea ce înseamnă că știau una despre alta mai mult decât credea fiecare că știe cealaltă), Clare nu stăruise prea mult asupra subiectului. „Sper că nu a fost îngrozitor de nefericit“, a spus ea pe un ton calm, după care a continuat: „Mă întreb dacă a păstrat scrisorile de la mine“.

Felul în care a rostit aceste cuvinte, îngustarea ochilor, suspinul ei scurt înainte de a schimba subiectul au

convins-o pe prietena ei că ar fi o mare ușurare pentru Clare să știe că scrisorile au fost distruse. Am întrebat-o pe domnișoara Pratt dacă aş putea lua legătura cu Clare ; dacă Clare ar putea fi convinsă să-mi vorbească despre Sebastian. Domnișoara Pratt mi-a răspuns că, la cum o cunoștea ea, nici măcar n-ar îndrăzni să-i transmită o asemenea cerere. „Nici o șansă“, așa s-a exprimat. Am simțit pentru o clipă tentația josnică de a-i da de înțeles că scrisorile erau în posesia mea și că aş fi dispus să i le dau lui Clare cu condiția de a-mi acorda o întâlnire între patru ochi, într-atât de mult tânjeam s-o văd și să privesc cum trece peste chipul ei umbra numelui pe care l-aș fi rostit. Dar nu – nu puteam șantaja trecutul lui Sebastian. Nici vorbă de așa ceva.

— Scrisorile au fost arse, am spus.

Apoi am continuat să-mi pledez cauza, să-i repet de nenumărate ori că o încercare n-avea ce să-i strice ; oare dacă i-ar povesti lui Clare despre întâlnirea noastră n-ar putea-o convinge că vizita mea ar fi foarte scurtă, foarte nevinovată ?

— Dar ce anume vreți să aflați ? a întrebat domnișoara Pratt. Pentru că, să știți, vă pot spune și eu o mulțime de lucruri.

Iar apoi mi-a vorbit îndelung despre Clare și Sebastian. A vorbit foarte bine, deși, ca majoritatea femeilor, avea tendința să devină oarecum didactică atunci când se referea la trecut.

— Vreți să spuneți, am întrerupt-o la un moment dat în timpul povestirii, că nimeni n-a aflat vreodată numele celeilalte femei ?

— Nu, a spus domnișoara Pratt.

— Și atunci cum o s-o găsec ? am strigat eu.

— N-o s-o găsiți niciodată.

— Când spuneți că s-a declanșat? am întrerupt-o din nou, când a adus vorba despre boala lui Sebastian.

— Păi, a spus ea, nu știu exact. Ce am văzut eu nu a fost prima lui criză. Ieșeam de la restaurant. Era foarte frig și n-a găsit nici un taxi. S-a enervat, apoi s-a infuriat teribil. A luat-o la fugă spre un taxi care oprise ceva mai departe. După care s-a oprit și a spus că nu se simte bine. Îmi amintesc că a scos dintr-o cutiuță o pastilă sau ceva asemănător și a sfărâmat-o în fularul lui alb de mătase, pe care și l-a lipit de față. Trebuie să fi fost prin '27 sau '28.

I-am mai pus câteva întrebări. Mi-a răspuns la toate cu aceeași conștiinciozitate, apoi și-a continuat povestea tristă.

După plecarea ei, am așternut totul pe hârtie – dar erau lucruri moarte, moarte. Pur și simplu trebuia s-o văd pe Clare! O singură privire, un singur cuvânt, fie și sunetul vocii ei ar fi fost o condiție suficientă (și necesară, absolut necesară) pentru a aduce la viață trecutul. Nu înțelegeam de ce trebuie îndeplinită această condiție, așa cum n-am înțeles niciodată de ce într-o zi de neuitat, cu câteva săptămâni în urmă, fusesem atât de sigur că dacă îl voi găsi pe un muribund încă lucid și în viață voi afla un lucru pe care nici o ființă omenească nu l-a mai cunoscut.

Și într-o zi de luni m-am dus în vizită.

Servitoarea m-a condus într-un salonaș. Clare era acasă, măcar atât am reușit să aflu de la fata aceea cu obraji rumeni și maniere de țărăncuță. (Sebastian spune undeva că romancierii englezi nu pot renunța niciodată la modul lor convențional de a descrie servitoarele.) Pe de altă parte, știam de la domnișoara Pratt că în timpul săptămânii domnul Bishop era ocupat cu slujba lui în

City; ciudat lucru, Clare se măritase cu un bărbat care purta același nume de familie, fără să-i fie rudă – era doar o pură coincidență. Dacă n-o să mă primească? Păreau înstăriți, din cât îmi puteam da seama, dar nu din cale-afară... Probabil că la primul etaj se găsea un salon în formă de L, iar la următorul două dormitoare. Toată strada era plină de asemenea case înguste și înghesuite. Îi lua mult să se hotărască... Oare ar fi trebuit să-mi asum riscul de a telefona să-mi anunț vizita? Oare domnișoara Pratt îi spusese deja de scrisori? Deodată am auzit zgomotul ușor al unor pași care coborau scara și un bărbat masiv într-un halat de casă negru tivit cu violet a dat buzna în cameră.

— Îmi cer scuze pentru ținută, a spus el, dar sunt foarte răcit. Mă numesc Bishop și am înțeles că ați venit s-o vedeți pe soția mea.

Nu cumva se molipsise de răceală, m-am întrebat într-un bizar avânt al imaginației, de la Clare cea răgușită și cu nasul roșu pe care o întâlnisem cu doisprezece ani în urmă?

— Da, așa este, i-am răspuns, dacă nu cumva m-a uitat. Ne-am cunoscut odată la Paris.

— O, și-a amintit foarte bine numele dumneavoastră, a zis el privindu-mă lung, dar îmi pare rău să vă anunț că nu poate să vă vadă.

— Să revin mai târziu? am întrebat.

După o scurtă tăcere, domnul Bishop a reluat:

— Mă înșel cumva dacă presupun că această vizită are o oarecare legătură cu moartea fratelui dumneavoastră?

Stătea în fața mea, privindu-mă țintă, cu mâinile în buzunarele halatului și părul pieptănat cu furie peste cap – un bărbat onest și cumsecade, și sper că nu se va simți jignit de această descriere. Aș mai adăuga că nu cu multă